

8. madde ve düşünce özgürlüğü üzerine

BERLİN - Terörle Mücadele Yasası'nın 8. maddesinin yürürlükten kaldırılması konusu, son zamanlarda demokratikleşme tartışmalarının odak noktası haline getirilmiştir. Şüphesiz, bu madde hükmü, düşünce ve toplanma özgürlüklerini sınırlayan bir düzenlemedir. Yürürlükten kaldırılması, bu özgürlüklerin sınırlarını genişletecektir.

Fakat bu maddenin yürürlükten kaldırılması konusu, politika gündemine ve kamuoyuna öyle bir yaklaşımla getirilmiştir ki, sanki düşünce özgürlüğünü sınırlayan sadece bu madde ya da düşünce özgürlüğünün en önemli sorunu ve demokratikleşmenin önünde bulunan en önemli ve en büyük engel, bu maddenin yürürlükten kaldırılması sorunu.

Bu maddenin yürürlükten kaldırılması sorunu ile düşünce özgürlüğünün ve demokratikleşmenin sorunları özdeşleştirilmiş, bu maddenin yürürlükten kaldırılması ile düşünce özgürlüğünün sorunlarının çözülmüş ve demokratikleşmenin gerçekleşmiş olacağı yolunda kamuoyunda kanılar ve beklentiler uyandırılmıştır.

Terörle Mücadele Yasası'nın 8. maddesi aynen şöyle:

"Hangi yöntem, maksat ve düşünceyle olursa olsun, Türkiye Cumhuriyeti devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı hedef alan yazılı ve sözlü propaganda ile toplantı, gösteri ve yürüyüş yapılamaz. Yapanlar hakkında iki yıldan 5 ya-

la kadar ağır hapis ve 50 milyon liradan 100 milyon liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Yukarıdaki fıkrafta belirtilen propaganda suçunun 5680 sayılı Basın Yasası'nın 3. maddesinde belirtilen mevkateler vasıtasıyla işlenmesi halinde, ayrıca sahiplerine de mevkute 1 aydan az süreli ise bir önceki ay satış miktarının yüzde 90'ı kadar ağır para cezası verilir.

Ancak bu para cezaları 100 milyon liradan az olmaz. Bu mevkatelerin sorumlu müdürlerine, sahiplerine verilecek para cezasının yarısı uygulanır ve altı aydan iki yıla kadar hapis cezası hükmolunur."

Bu konuda koparılan gürtlülere bakılırsa, sanki Türkiye Cumhuriyeti devletinin bütünlüğünü hedef alan yazılı ve sözlü propaganda yapılması serbest olursa, serbestçe toplantı, gösteri ve yürüyüş yapılabilirse, düşünce özgürlüğünün ve demokratikleşmenin önünde bulunan en önemli sorun çözülmüş ve ortadan kaldırılmış olacaktır.

Acaba öyle mi?

1982 Anayasası'nda düşünce özgürlüğü ile ilgili düzenlemelere ve düşünce özgürlüğüne getirilen sınırlamalara yazımızın çerçevesi elverdiği ölçüde kısaca göz atarak öyle olup olmadığını saptamaya çalışalım.

1982 Anayasası'nda düşünce özgürlüğüne çeşitli sınırlamalar getirilmiştir:

1- Anayasanın "**Başlangıç**" kısmında getirilen sı-

nırlamalar.

2- Anayasanın "**Genel Hükümler**" kısmında getirilen sınırlamalar.

3- Anayasanın ilgili özel maddelerinde getirilen sınırlamalar.

4- Yasalara bırakılan sınırlamalar.

Şimdi kısaca bu sınırlamalar üzerinde duralım.

1- Anayasanın "**Başlangıç**" kısmında getirilen sınırlamalar:

Anayasanın "**Başlangıç**" kısmının 7. paragrafında getirilen "**Hiçbir düşünce ve mülahazanın..... Atatürk milliyetçiliği, ilke ve inkılapları..... karşısında koruma göremeyeceği**" yolundaki düzenleme ile düşünce özgürlüğü sınırlandırılmıştır.

Demek ki düşünce özgürlüğünün sınırları "**Atatürk milliyetçiliği, ilke ve inkılapları**" ile çizilmiştir. Bu sınırlar dışına taşan düşünceler koruma göremeyecektir. Herkes bu sınırlar içinde düşünce özgürlüğüne sahiptir.

"**Atatürk milliyetçiliği**", "**Atatürk ilkeleri**" ve "**Atatürk inkılapları**" kavramlarının yasal tanımlamaları yoktur. Türkiye'deki tüm siyasal çizgilerin Atatürkçü ve her siyasal çizginin kendine göre bir Atatürkçülük anlayışı olduğuna göre, iktidara gelen her siyasal çizgi, düşünce özgürlüğünü kendi Atatürkçülük anlayışına göre yasal düzeyde sınırlandırma olanağına sahip olacaktır.

Zaten Atatürkçü olmayanların düşünceleri koru-

ma göremeyeceğine göre, onların düşünce özgürlüğüne sahip olmaları da söz konusu değildir.

Anayasanın 2. maddesi ile "**Başlangıç**" kısmı, anayasanın metnine dahil edilmiş, 4. maddesi ile de bu düzenlemenin kaldırılmasının teklif dahi edilemeyeceği hükme bağlanmıştır.

2- Anayasanın "**Genel Hükümler**" kısmında düşünce özgürlüğüne getirilen sınırlamalar:

a) Anayasanın 13. maddesi ile tüm hak ve özgürlükler için getirilen sınırlamalar ile düşünce özgürlüğü de sınırlandırılmıştır.

Bu madde hükmüne göre:

Düşünce özgürlüğü,

- Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün,

- Milli egemenliğin,

- Cumhuriyetin,

- Milli güvenliğin,

- Kamu düzeninin,

- Genel asayişin,

- Kamu yararının,

- Genel ahlakın ve

- Genel sağlığın

korunması amacı ile kanunla sınırlandırılabilir. Ayrıca anayasanın ilgili maddelerinde öngörülen özel sebeplerle de sınırlandırabileceği ilave edilmiştir.

Sürecek